

СПРАВА «РАДЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF RADCHENKO v. UKRAINE)

(Заява №39555/07)

Стислий виклад рішення від 1 лютого 2018 року

Заявника було затримано працівниками міліції у зв'язку із вчиненням розбою, поєданого із насильством. У невстановлену дату заявнику було призначено захисника для надання безоплатної правової допомоги під час досудового слідства та провадження у суді першої інстанції.

Апеляційний суд Одеської області, діючи як суд першої інстанції, визнав заявника винним у незаконному поводженні зі зброєю, вчиненні розбою, поєданого із насильством, умисного вбивства з корисливих мотивів та у посяганні на життя працівника правоохоронного органу. Суд посилався, *inter alia*, на показання декількох свідків, які впізнали заявника, та призначив йому покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

Заявник оскаржив вирок до касаційної інстанції. Він скаржився, зокрема, на відсутність безоплатної правової допомоги на цій стадії провадження.

У судовому засіданні за відсутності заявника або його представника, але за участі прокурора, Верховний Суд України (далі — ВСУ) залишив вирок без змін.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявник скаржився за статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на порушення його прав під час провадження у ВСУ, зокрема на ненадання безоплатної правової допомоги та порушення принципу рівності сторін. Крім того, заявник висував низку інших скарг за статтями 3, 5, 6 та 34 Конвенції.

Розглянувши скаргу заявника, Європейський суд вказав, що з огляду на те, що заявнику могло бути призначено покарання у вигляді довічного позбавлення волі, максимально можливе покарання, немає сумнівів, що він потребував правової допомоги. Крім цього, посилаючись на положення Кримінально-процесуального кодексу України (далі — КПК України), Європейський суд підкреслив, що характер провадження у ВСУ також вимагав забезпечення заявнику правової допомоги в інтересах правосуддя.

Європейський суд, зробивши посилання на свою попередню практику у справах проти України, дійшов висновку про порушення пункту 1 та підпункту «с» пункту 3 статті 6 Конвенції у цій справі та вказав, що таке обмеження прав заявника на захист було наслідком відсутності будь-якої процедури призначення захисника для надання безоплатної правової допомоги на тій стадії провадження, коли відповідно до КПК України така правова допомога вже більше не була обов'язковою.

Розглянувши скаргу заявника на те, що ВСУ розглянув його касаційну скаргу за його відсутності, але за участі прокурора, Європейський суд також пославшись на свою попередню практику у справах проти України, дійшов висновку про порушення у цій справі пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з порушенням під час провадження у ВСУ принципу рівності сторін.

Інші скарги заявника Європейський суд відхилив як явно необґрунтовані відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* прийнятними скарги за пунктом 1 та підпунктом «с» пункту 3 статті 6 Конвенції щодо провадження у Верховному Суді України, а решту скарг у заяві — неприйнятними;

2. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 та підпункту «с» пункту 3 статті 6 Конвенції у зв'язку з ненаданням заявнику безоплатної правової допомоги під час провадження у Верховному Суді;

3. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з порушенням принципу рівності сторін під час провадження у Верховному Суді України;

4. *Постановляє*, що встановлення порушення саме по собі становить справедливу сатисфакцію моральної шкоди, якої зазнав заявник;

5. *Постановляє*, що

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач має сплатити заявнику 1 000 (одна тисяча) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись заявнику, компенсації судових та інших витрат; ця сума має бути перерахована безпосередньо на рахунок адвоката заявника, пана Тарахкала;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest)

у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

6. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.